

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Dok. nummer 20/14475-2
Deres referanse:
Vår dato: 05.10.2020
Vår referanse: Pia Cecilie Bing-Jonsson

Hørings svar på forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanning i barnevern og masterutdanning i barnevernsarbeid

USN har valgt å samle høringssvaret i ett dokument som inneholder kommentarer til både masterutdanning i barnevern og master i barnevernfaglig arbeid.

Innledningsvis vil vi nevne at USN ikke har tatt stilling til om vi som institusjon vil komme til å tilby en eller begge av de foreslåtte masterutdanningene som er foreslått i høringen fra Barne- og familiedepartementet knyttet til Forslag til nasjonale retningslinjer for masterutdanning i barnevern og barnevernsarbeid. Det vil vi ta stilling til i neste høring som omhandler studieplasser, med frist 1.nov.

Slik vi ser forslagene til Forskrift for de to utdanningene det stor forskjell på læringsutbyttebeskrivelsen, noe vi reagerer på. Læringsutbyttebeskrivelsen er langt åpnere formulert for de som starter på *master i barnevernsarbeid* til forskjell fra de som tar *master i barnevern*, og det til tross for at det for opptak til den førstnevnte masterutdanningen ikke er noe krav til bakgrunn fra barnevernet. Dette gjør at vi stiller spørsmål om hvorvidt kandidatene etter endt utdanning vil ha tilsvarende kompetanse og dermed være kvalifisert for samme type arbeid enten i den kommunale barneverntjenesten eller i et klinisk barnevernsarbeid.

Vi er kritiske til om Forslaget til forskriftene bidrar til å løse hovedutfordringene i barnevernet – mangelen på *analytiske og kliniske ferdigheter*. Innholdet i de to forskriftene imøtekommer disse utfordringene kun delvis. Masterutdanningen som bygger på en gjennomført bachelor som barnevernspedagog vil i større grad enn den andre masterutdanningen, kunne møte behov, men også her er det mangler. Den fremste svakheten er at det ikke er stilt krav til *klinisk praksis*. Det vil også være behov for en normering av praksis ettersom det er kjent at enkelte barnevernsutdanninger per i dag ikke tilbyr praksisperioder. For å styrke analytiske ferdigheter, bør det være et krav om masteroppgave. Det vil være en styrke at man i større grad normerer hvor mye kunnskap som kreves fra fagene barnevernfaglig arbeid. Det vil begrense utdanningsinstitusjonenes autonomi, men et sentralt formål har vært å oppnå nasjonal likhet i barnevernarbeidet. Situasjonen per i dag indikerer ulik praksis rundt om i landet.

Videre vil vi påpeke at det kan være utfordrende med to nasjonale masterutdanninger innen barnevern/barnevernsarbeid. Hovedutfordringen, slik vi ser det, vil være bl.a knyttet til rekruttering både i forhold til studenter og fagansatte ved de ulike utdanningsinstitusjonene. Det er vår anbefaling å se på muligheten for å utvikle *en* nasjonal master med en felles kjerne av læringsutbyttebeskrivelser og 2 fordypningsdeler- en med fokus på samfunn og strukturelle forhold og en som er mer klinisk.

Videre følger høringsvar knyttet til hørings spørsmål -forslag til forskrift om retningslinje for masterutdanning i barnevernsarbeid, USN

Vi støtter beslutningen om å utarbeide Forskrifter for Masterutdanninger innen barnevernsfeltet, som ett av tiltakene for å møte kravet om økt kompetanse på et krevende felt innenfor velferdstjenestene. Utkastet viderefører de sentrale temaer fra «bachelorforskriften» (RETHOS 2) og viser tydelig gjennom økt taksonomisk nivå at den er en påbygging/videreføring av denne. Det bør jobbes mer med taksonomien i læringsutbyttene (LUBene) mellom bachelor og masternivå. Selv om LUBene i forslaget til forskrift om retningslinjene er mer avanserte (f.eks. benyttes «avansert kunnskap om» fremfor «bred og flerfaglig kunnskap» slik det står i RETHOS 2 bachelorutdanningen), er flere av LUBene formulert på en måte som gjør det vanskelig å skille dem fra det vi har på bachelornivå. Slik vi ser det er det en utfordring med utkastet at det ikke er tydeligere på hvilken faglig fordypning utdanningen skal inneha og hva dette består i mer konkret.

Hørings spørsmål 1:

Når det gjelder masterutdanning i barnevernsarbeid vil vi peke på følgende knyttet til formuleringen i §2; «Utdanningen skal være orientert mot, og relevant for arbeid innen kommunalt barnevern og institusjonsbarnevern. Kandidatenes kompetanse vil også være relevant for arbeid på andre arenaer som arbeider med barn og unge og familier i utsatte livssituasjoner», definerer kommunalt barnevern og institusjonsbarnevern som de to mest sentrale områdene for barnevernfaglig kompetanse. Selv om barnehage og skole er indirekte «nevnt», bør det vurderes om ikke oppvekst/utdanningsfeltet bør løftes opp som et tredje likestilt felt; ikke minst som en viktig arena for forebyggende arbeid.

Læringsutbyttebeskrivelsene er mange og kan sies å representere et «innenfra blikk». Det kan imidlertid synes å mangle et større fokus på et «utenfra blikk» på barnevernet og en forståelse av barnevernet i velferdsstatene. Perspektiver knyttet til makt, maktfordeling, utenforskap og diskurser om barnevern nasjonalt og internasjonalt bør være tydelig i kunnskapsgrunnlaget. En del av dette ligger også i bachelorutdanningen, men bør være en del av fordypningen i masterutdanningen. Dette vil være helt sentralt for å kunne kritisk reflektere over barnevernets praksis (som går igjen i flere LUBer).

Dersom det skal være to masterløp er det etter vårt syn viktig at *master i barnevern* har en klar spissing inn mot kommunalt barnevern og institusjonsbarnevern. Det at oppvekstarenaer da ikke er vektlagt på lik linje som de overnevnte arenaene er etter vårt syn hensiktsmessig for å bevare denne spissingen. Dette kan stille seg annerledes dersom man bestemmer seg for å kun lage et masterløp.

Tverrfaglig arbeid virker noe diffus med hensyn til omsorgsvikt og utredningsarbeid.

Hørings spørsmål 2:

Brukerkunnskap som del av det tredelte kunnskapsgrunnlaget (kunnskapsbasert praksis) er i liten grad representert i utkastet. Formuleringer fra høringsutkastet fra master barnevern (§8 a og b) «kunnskap fra og samarbeid med barn, unge og foreldre/familier» kunne med fordel ha vært tatt inn i forskriften.

Hørings spørsmål 3 og 4: Disse målsettingene står naturligvis i konflikt med hverandre:

LUBer vil alltid kunne tolkes og operasjonaliseres på mange ulike måter. I tillegg vil mangelen på angivelse (i studiepoeng) av hvilket omfang undervisning og anbefalt litteratur(pensum) som skal være rettet mot de ulike LUBene gi utdanningsinstitusjonene stor autonomi. Lik sluttkompetanse må her forstås på et overordnet nivå.

RETHOS 2 har nettopp trådt i kraft og vi er som utdanningsinstitusjon helt i oppstarten med å gjennomføre utdanningen basert på dette. Masterløpene bygger på RETHOS 2 som vi ennå ikke har fått høste erfaringer med. Om RETHOS 2 arbeidet vil føre til likere sluttkompetanse på

bachelornivå gjenstår fortsatt å se – og derfor er det vanskelig å vurdere dette punktet for masterutdanningene.

Det er en utfordring i begge utkastene at læringsutbyttebeskrivelsenes nivåer ikke følges konsekvent. F.eks. for master i barnevern står det under kap. 3 § 7 at kandidaten skal «endre praksis ved behov» som et kunnskapsmål. Dette ligger slik vi ser det på anvendelsesnivå og ikke kunnskapsnivå. Det er flere steder at læringsutbyttebeskrivelsene av generell kompetanse synes å være for like det som er beskrevet på ferdighetsnivå. Dette kan føre til at masteren oppfattes å ligge på et lavere nivå enn intensjonen er. Anvendelse bør være knyttet til ferdigheter, mens generell kompetanse bør synliggjøre en mer sammensatt profesjonell kompetanse. Eksempel fra kap. 3 §§ 8 og 9, Innovasjon, kritisk tenkning osv. § 7 bokstav a og § 8 bokstav b. er nokså like.

Høringsspørsmål 5:

Miljøterapi/miljøterapeutisk arbeid er kun nevnt to steder i høringsutkastet. Institusjonsarbeid er heller ikke trukket inn som begrep i LUB-ene: Vi ser at endringsarbeid, relasjonsarbeid ++ er benyttet som generelle formuleringer, men er bekymret for at miljøterapi ikke har en tydelig nok plass i høringsutkastet, særlig knyttet til master i barnevernsarbeid.

Fritidsarenaer er nevnt under kunnskapsLUB c §4. Aktivitetsfag/bruk av aktiviteter i arbeid med bar4n og unge/utsatte grupper burde vært nevnt spesifikt og ikke kun (muligens) inngå som en del av det metodiske arbeidet.

Det kan se ut som «pedagogen» ble litt borte i forslaget.

Området Innovasjon, kritisk tenkning og kunnskapsbasert praksis er svakt beskrevet. Innovasjon er noe annet enn spørsmål knyttet til internkontroll og avviksidentifikasjon. Dette området er svært dårlig utformet. Hvordan fremme innovasjon.

Det fremkommer ikke av LUBene at masterløpene skal inneholde fordypning i vitenskapsteori og forskningsmetode. Det fremkommer heller ikke at studiet inneholder masteroppgave eller omfang av denne. Det er etter vårt syn et viktig kompetanseområde i en mastergrad og helt grunnleggende i utvikling av analytiske ferdigheter og kritisk refleksjon på et masternivå.

I forskriftene til begge masterløpene omtales ikke sosialpedagogikk. Dette mener vi at bør inn sammen med de andre fagområdene som nevnes i § 2 Formål med utdanningen.

Høringsspørsmål 7:

Vi mener at en nasjonal deleksamen i juss ikke bør legges inn på masternivået. En nasjonal deleksamen i juss bør vurderes inn på bachelor for barnevernspedagoger. I tillegg bør det komme en eksamen i juss på masternivået.

Høringsspørsmål 8:

Vi mener det bør ligge krav om praksisstudier i forskriften. Selv om fullført bachelorstudium er en forutsetning for masterstudiet, vet vi at ikke alle utdanningsinstitusjoner har/hatt/mulighet til å sikre bachelorstudentene praksisstudier i kommunal barnevernstjeneste og/eller barnevernsinstitusjon. Slik praksis vil danne grunnlag for refleksjon og arbeid med å innfri LUB på mange områder. Det vil også styrke masterutdanningens legitimitet og anseelse i feltet.

Det er ikke et krav til praksis i løpene. Dette kan bety at kandidater som uteksamineres ikke har hatt praksis ved et kommunalt barnevernskontor eller i statlig barnevern i løpet av fem år. Selv om det i RETHOS 2 står at praksis *bør* gjennomføres innenfor kommunalt og statlig barnevern, er dette ikke et absolutt krav. Flere utdanninger har utfordringer med å få tilstrekkelig med slike praksisplasser. Det kan derfor tenkes at en del studenter *ikke har* fått vært eller *kun har* fått vært i praksis i enten kommunalt eller statlig barnevern. Dette mener vi at er problematisk ift spissingen og fordypningen masterløpet skal være. Læringsutbyttene på ferdigheter og generell kompetanse slik de er formulert i utkastene legger til grunn en inngående kunnskap om felt og praktisk arbeid.

Selv om fullført bachelorstudium er en forutsetning for masterstudiet, vet vi at ikke alle utdanningsinstitusjoner har hatt/har mulighet til å sikre bachelorstudentene praksisstudier i kommunal barnevernstjeneste og/eller barnevernsinstitusjon. Slik praksis vil danne grunnlag for refleksjon og arbeid med å innfri LUB på mange områder. Det vil også styrke masterutdanningens legitimitet og anseelse i feltet. En alternativ tanke er at krav om praksis legges inn i inntakskriteriene.

Høringsspørsmål 9

Utfordring vi vil stå ovenfor dersom det blir ett masterløp der opptakskravet ikke begrenses til bachelor i barnevern kan være at en del grunnlagskompetanse som barnevernspedagogen har med fra sin bachelor og som masterløpet naturlig skal bygge videre på, mangler hos studentene. Hvordan ivareta formålet om å møte kompetansebehovet som er redegjort for i regjeringens høringsnotat? Hvordan ivareta krav til fordypning og progresjon? Dette kan tenkes løst ved at man i stiller krav om tilleggsfag/utdanning for andre profesjoner.

Vi leser høringsutkastet slik at det ikke er krav om arbeid med «et selvstendig avgrenset forsknings- eller utviklingsprosjekt i tråd med gjeldende forskningsetiske normer» (høringsutkast, Master i barnevernfaglig arbeid); det vi i dag kaller en masteroppgave. Noe som vektlegger selvstendighet i FOUI-arbeid. Dermed vil studentene miste muligheten til å arbeide med analytiske prosesser på en samlet og omfattende måte, en kompetanse med stor overføringsverdi til alle deler av barnevernfaglig arbeidet. Manglende kompetanse fra arbeidet med masteroppgave som en forberedelse til eventuelle senere kompetansehevingsmuligheter er uheldig.

Avslutningsvis - En alternativ vei

En alternativ vei til master i barnevern vil kunne være å ta utgangspunkt i fagområdet sosialt arbeid, som innlemmer både dagens barnevernspedagoger og sosionomer. Internasjonalt vil begge disse utdanningene knyttes til sosialt arbeid som fagområde. Med dette menes at en bachelor innen sosialt arbeid (med en rammeplan hvor barnevern er et sentralt tema inklusive krav til praksis) skal være et godt utgangspunkt for å gå videre med en master i barnevern. Sosialt arbeid, både nasjonalt og ikke minst internasjonalt, er et fagområde som har en lang tradisjon både innen forskning og praksis som er knyttet til barnevernets virksomhet. Dette kan oppleves som en radikal endring av sosialarbeiderutdanningene og vil sannsynligvis skape stor motstand dersom konsekvensen er at barnevernspedagogutdanningen og sosionomutdanningen må nedlegges som selvstendige fagprofesjoner. Dette vil likevel være en fornuftig vei for å utvikle både kunnskapsgrunnlaget og den profesjonelle praksisen i barnevernet. Alternativt er at de to profesjonsstudiene likestilles ved opptak til en master i barnevern.

Vennlig hilsen

Pia Cecilie Bing-Jonsson

Dekan

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.